

Nro. 5.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Januariusnak 17-dik napján 1797-ik
esztendőben.*

Hadi Történetek.

Kehl várát, mellynek környékén sok szegény
legénynek meg mettzetett a' toroka, e' folyó
hólnapnak 9-ikén szerentséssen vissza nyerték vitéz
seregeink. Ezen örvendetes izenettel a' múlt va-
sárnap reggel érkezett ide az ifjú Gr. *Latour* lo-
vas Kapitány, és dél előtt 11 's 12 óra közt 36
sipos postilionokkal bé is járta a' belső városnak
nevezetesebb útzeit. A' vár előtt lévő földi erős-
ségeknek vitézeink által Jan. 1-ső napján lett el-
foglaltattása, és a' *Straszburgba* vivő hidnak, új-
onnan építettett batteriainkból való öszve lövöl-
döztethetése nyitott utat ezen szerentsés történet-
re, mellyet látván *Moró* Frantzia fő vezér, Jan.

9-ikén által küldötte *Desaix* Generálist sántzainkba, hatalmat adván nékie a' Gr. *Latour* hadi Tárnokmesterrel való capitulatióra, melly a' következő öt tikkelyekből állott: 1) Ma és hólnap (t. i. Jan. 9-ik és 10-ik napjain) ki fognak a' Frantzia truppok *Kéhlből* költözni és 2) Jan. 10-ikén, dél után 4 órakor Austriai seregek fognak oda bé marsirozni, és mind azt, a' mit az elsőbbek magokkal el nem vihetnek, az utólsóbbaknak hátra hagyni. 3) Azon szempillantástól fogva mind a' két részről meg szűnik az ellenségeskedés, a' Cs. K. seregek a' temető mellett lévő redutákat, és a' várba vivő sorompót leg ottan el foglalják, és mind a' két részről erőssen meg fog parantsoltatni, hogy a' külső vigyázatok el ne távozzának ör álló helyeikről. 4) Más nap, úgymint Jan. 10-dikén, dél után 4 órakor a' sorompónak túlsó részére takarodnak a' Frantziák. 5) Mind a' két részről stabalis tisztek küldetnek kezességül, a' kik a' jelenvaló capitulatiónak bé tellyesítéséig ott maradjanak, hanem azon szempillantásban, a' mellyben a' Cs. K. seregek a' *Kéhli* erősségnek birtokába bé lépnek, fel váltattassanak. *Költ a' Kéhli erősség előtt való sántzokban Jan. 9-ik napján 1797. eszt. Desaix divisionalis Generális, és Gr. Baillet Latour Cs. K. hadi Tárnokmester közt.*

A' Januariusnak első napján történt szerentsés tsatáról illyetén tudósítást küldött *Károly* Kir. Fő Hertzeg *Offenburgi* fő kvártélyából Jan. 6-ik napján: Minekutánna az elsőbb tranchéből, az az fő sántzból az ellenség bé sántzolt tábora felé vonatott *bojauxok*, az az, kigyó járású formautak annyi tökéletességre mentek volna, hogy azokból mind az úgy nevezett Svábsántzait, mind a' pallizádált, az az, hegyes karókkal környül vétetett hegyes batteriáit az ellenségnek bátrán meg lehetett volna támadni: 8 batallion gyalogságot, u. m. a' *Sztáray, d' Alton, Nadásdy, Kinsky Ferentz, Károly* Fő Hertzeg, *Wallis Olivier* és *de Ligne* gyalog regementjeiből egy egy batalliont

állittatott ki Gr. *Latour* hadi Tárnokmester Jan. 1-ső napján, a' mellyek az ellenség észre vevése nélkül ebéd után a' fő sántzba öszve gyűlvén, az alatt is pedig, még a' reggel el kezdetett ágyú ropogások meg nem szünnén, dél után négy órakor két colonnéra osztattak fel. Ennek egyike az *Orániai* Hertzeg *Fridrik*, a' másik *Zoph* Generális vezérlésekre bizattak. Az elsőnek avantgardéja, melly a' *Sztáray* és *d'Alton* batallionyaiból vólt formálva, dél után 4 órakor a' pallisádált sántzot két oldalról meg támadván, annak ágyú golyóbisok által üttetett résein bé rohant, az ott lévő ellenséget rész szerént bajonettáival által döfdöste, rész szerént meg futamtatta, 's őket üzőbe vévén, és övedzésig való vizén utánnok menvén, velek együtt nagy sántzaikba bé rohant, a' mellyekben fekütt Frantziákat töbnire mind meg öldöste, tulajdon ágyúikat reájok fordította, 's a' kártáts golyóbisokkal sokat küldött közülök a' más világra. — Az *Orániai* Hertzeg tanúbizony-sága szerént, nagyon meg különböztették magokat ezen történetben azon két batallionnak Kom-mendánsai, úgymint, a' *Sztáray* batallionjának Kommendánsa *Mungáts*, a' *d'Altonjének* *Sajtschek* Kapitányok; nem külömben a' *Nádasdi* regemen-téből való zászló tartó *Hajnisch* a' *Sztáray* ba-tallionjának, és Hadnagy *Fargas* a' *d'Alton* ba-tallionjának vezérjei. — — *Mungáts* Kapitány, mind itten mutatott jeles vitézsége, mind az ál-tal nagy ditsiretet érdemlett, hogy most harmad-szor ajánlotta magát az ehez hasonló veszedel-mes expeditiónak végbe vitelére, és minap ka-pott sebeiből még meg sem gyógyúlt tökélette-sen. — Nem kevesebb ditsiretet érdemel a' *Sztá-ray* regementjének Obestere *Balquen*, a' ki nem-tsak az, hogy önként magára válalta azon batal-lionnak commándirozását, hanem e' mellett, vi-tézi bátorsága 's jeles példája által is másokat fel gerjesztett.

Ugyan azon idő pontyában, t. i. dél után 4 órakor, rohant a' második colonne a' Svábsántzra,

a' bastionált és kettős mély gödörrel körül vétett redutára, a' mellyekben vólt ellenséget vagy meg öldöste, vagy pedig el üzte. A' fegyver élétől meg menekedtek rész szerént a' bé sántzolt Fr. tábor helyre, rész szerént *Kéhl* várasába futottak, de futásokban is sokat a' földre teritettek közülök a' reájok süttetett kártáts golyóbisok. — Ezen colonnénál lévő tiszteket mindnyajokat nagyon magasztallya *Zoph* Generális. Nevezetesen pedig *Eiffler* fő hadnagyot a' *Wallis Olivier*; *Gepert* all-hadnagyot a' *Kinsky Ferentz* batallionnyaiból, és *Palm* pattantyús all-tisztet az ártillériától. A' két elsőbb tizt nemtsak bámúlasra indította, hanem olly nagy zürzavarba keverte az ellenséget, hogy tellyességgel nem tudott magán segíteni, az utólsó pedig nemtsak el foglalta a' Fr. ágyúkat és munitiókat, hanem a' vele lévő pattantyusoknak segítségék által, azokat az ellenségre fordította, 's azoknak tüze által őket meg futamtatta.

Közönségessen felettébb magasztallya Gróf *Latour* hadi Tárnokmester a' kórmánya alatt lévő Cs. K. seregeknek a' *Kéhli* erősségnek ostromlása alatt mutatott hiveségeket, készségeket, iparkodásokat, álhatatosságokat, és rendkívül való vitézségeket, a' mellyek által valójában méltókká tették magokat az Ő Felsége különös kegyelmességére.

Az ellenségtől nyeretett ágyúknak és munitióknak száma nem kevés. A' töllök el vétett sántzok tömve vóltanak Frantzia hólt testekkel; a' sebbe esteknek száma is nem kevés vólt, e' mellett 4 fő-tizt és 82 all-tizt 's köz ember fogatott el közülök. — Részünkről egy fel-tizt, és 54 all-tizt 's köz ember maradt a' tsata piatzon; 12 tizt, és 323 all-tizt 's köz ember kapott sebet; végtére 29 all-tizt és köz ember tévelyedett el. — A' meg hóltak közt vólt Zászlótartó *Louvier* a' *de Ligne* gyalog seregéből. — Sebbe estenek *Longi* Fel-Hadnagy, és *Ordódy* Zászlótartó

a' *Sztáray* regementjéből; *Gundian* Kapitány és *Koskovich* All-Hadnagy a' *Kinsky*éből; *Tiroin* és *Chauvaux* Kapitányok, 's *Charon* All-Hadnagy a' *de Ligné*éből; *Becker* Kapitány, *Schreyer* Fel- és *Lobasz* All-Hadnagyok a' *Kaunitz*éből; *Kaszinsky* Fel-Hadnagy, *Landenberg*, *Farkos* és *Eggs* All-Hadnagyok a' *d'Alton*éből.

Egy *Januarius*nak 2 ik napján költ *Offenburgt* magános levél ekként szól ezen fellyebb le irt hadi történetről: A' tegnap dél utáni ostromlás által egynéhány lépesekkel közelébb jutottak az ostromló Cs. K. seregek a' magok tzeilyához. Dél után 4 órakor, mind a' Sváb nevezetű sántzokat, mind a' vár előtt lévő nagy sántzot meg tamadták, 's szerentsésen el 's foglalták az ellenségtől, a' melly alkalmatossággal 7 ágyúk és 300 Frantzia estek a' gyözededelmesekek kezekbe. A' *Rénuson* lévő hidnak öfzve rontására készitetett, és azon este a' vizén le botsattatott alkotmány történetből meg gyulladván, a' viz tetején is porrá égett.

Frantzia Ország.

A' *Lord Malmesbury* Anglus Követ Ministernek, *Párisból* Dec. 22-ik napján lett el meneteléről, 's e' miatt az el kezdett békességes tractának félbe lett szakadásáról kölömböző értelemben vagon a' *Párisi* Publikum. A' *Jakobinusi* indulattal biró, és a' háború alatt meg gazdagodott emberek örvendenek ezen történeten, 's ohajtyák, hogy hazájoknak 's az emberi nemzetnek romlásával is még egy két esztendőig tartson a' háború. — Ellenben azok, a' kik józanabb értelemmel birván a' köz jót a' maganos nyereségnek eleibe teszik, a' kik a' hadakozas terhe alatt el fáradtak, és a' kik könyves szemekkel néznek a' ki ontatott emberi vérre, sajnállyák a' békességes tractának félbe lett szakadását.

Adott ugyan ki a' *Directorium* *Lord Malmesbury* el menetele után következett napon egy

írást, a' mellyben magát mentegetni, 's a' *Londoni* udvart ótsarlani, 's a' félbe szakadt békeséges alku okának lenni mondja: vagyunk mindazáltal, nemcsak a' kösség, hanem a' lakosok értelmesebb része közt is sokan olyanak, a' kik a' *Párisi* Directorium dölfösségeinek tulajdonittya' ezen kedvetlen történetet.

A' Directorium által közönségessé tétetett mentegető írásra illyetén jegyzést adott ki az úgy nevezett *Nouvelles Politiques* nevű újság leveleknek szerzője: „Melly igen különbözik a' Directorium Jelentése a' közönséges szóbeszédtől. — Hát ugyan tsak e' miatt kellett a' Londoni Ministert el küldeni? Hogyha a' békesség távolléten sirankozunk, sokkal keservesebben esik minékünk, hogy kormányfűkünk gondolatlansága, és hirtelensége miatt még annál is tovább esünk azon ohajtott idő tzikkelyétől. — Igaz ugyan, hogy felettébb sokat kíván töllünk Anglia, de tsak ugyan nem úgy adja azokat elő, mint változhatatlan fel tételeket. — A' békességes traktának kezdetétől távol vagyunk még annak meg határozatása. — Felettébb nagy ezstelenség az alkudozást az *Ultimatumon* kezdeni akarni. — A' Directoriumot, magosan hangzó kívánsága miatt, vagy mély tudatlansággal, vagy rossz szível kell vádolni. —

A' *Bresti* flottának, Decemb. 25-ikén onnan lett ki evezéséről többé semmi kétségünk nem lehet, de merre, hova, és kik ellen fog az menni, e' már olly nagy titok, mellybe a' leg szemesebb diplomaticusoknak is meg görnyedve kell tekinteniük. *Hoche* Generális ugyan, az ezen flottán lévő ármádiánál ki hirdettetett jelentésében világosan ki mondotta, hogy *Hybernia* ellen fognának menni, és az által kívánta katonáit biztatni, hogyha vitézi módon viselnék magokat, a' *Hyberniában* lévő papság keresményét fogja nékiek jutalomúl adni. — De ki nem tudja a' Fr. vezéreknek *Machiavellusi* politikáját, ő felölök lehet iga-

zan el mondani, hogy nem oda ütnek, a' hová néznek. Éppen ezen hirdetményéből lehet azt a' következtetést ki húzni, hogy ő el akarja az Anglusokat altatni, és a' midőn *Hybernia* védelmezésére fordítanak nagyobb erejeket, más erőtlenebb helyen fogna *Angliába* ki szállani.

Mások úgy gondolkoznak, hogy azon *Brestiai* flotta *Portugallia* felé fogná útját venni, és erőszakkal kétfelé vágni igyekezni a' *Londoni* és *Lisszaboni* udvarok közt való szövetséget. — De ezen végnek el éresére sem annyi tengeri erő, sem olly mélylységes halgatás nem kívántatna. — Ismét sokan azt hiszik, hogy a' napkeleti *Indiára* fogná menni, és nemtsak az útjában lévő Jó Reménység hegyét, hanem a' *Batavusoknak* el vétetett *Indiai* örökségeket is vissza szerzeni. Ezen hosszú útra nem 14 napra, hanem annyi hólnapokra való eleség kívántatna. Hát az az ötvén ezer emberre való fegyver, az a' sok munitzió, a' mellyekkel négy kisirő hajók követik azon flottát, mire valók vólnának?

A' *Kádixi* tudósítások szerént, rég az ideje, hogy a' tájjékon a' tengeri kereskedés olyan virágzó állapotjában nem vólt, mint a' közelebb múlt hólnapokban, és Septemb. utolsó napjától fogva, *Amérikából* igen sok gazdagon megterheltezt hajók érkeztenek meg oda.

A' *Párisi* Dámák ismét új módit találtak fel, és már se paputsot, se strümfet nem kezdettenek viselni, hanem a' lábok talpa alá igen vékony talpat tévén, azt gyémántal ékesített sinorral kötik a' bokájok tsontjaihoz, és külömben meztelen lábbal lévén, a' lábok újjaiba drága gyűrűket kezdettenek rakni, a' mellyért a' *Quotidienné* nevezetű újság írója megbosszankodván, a' maga leveliben a' *Párisi* Dámákról azt írja, hogy azon viselet mind meg lehetne, hogyha nékiek olyan lábaik vólnának, mint a' *Chinaiaknak*,

Nagy Britannia.

Eddig csak halgatásban volt a' *Londoni* udvar a' *Madritti* udvarnak ellene hadat indító declaratiójára, és a' mint bizonyos kútjekekből tudjuk, sokáig azon dolgozott, hogy e' két nemzet közt való háború első fűvében meg fojtattassék. Minekutánna mindazáltal több eréjek volt a' Fr. Directorium sugallásainak a' *Madritti* udvarnál, mind az *Angliai* Király baratságos feltetéseinek, kéntelen volt a' *Londoni* udvar a' tromfot tromfal ütni, és a' *Madritti* udvar hadi declaratiójára contra declaratiót adni, a' melly a' múlt Decemb. 15 ikén olvastatott fel az alsó Parlamentumban, mellynek rövid summája ebből áll: „Ö Felsége, *úgymond*, szomorúsággal jelenti, hogy a' Spanyol Országgal való békességnek további fenn tartására, és a' két nemzet közt támadt villongásnak baratságosan való el intézésére fordított munkalkodásai Ö Kir. Felségének azon háború által, mellyet a' Catholicus Király Ö Kir. Felsége ellen minden fontos ok nélkül indított, héjjábavalókká tétettek, Ambár a' háborúból származni szokott nyomorúságnak, melly Európának nagyobb részére ki hatott, ezen újobbani nevededésen felettébb szomorkodik Ö Kir. Felsége; abban mindazáltal vigasztalást talál, hogy a' békességnek a' maga koronájához és Statusainak hasznával meg egyezőképen való fenn tartására alkalmas eszközök közül égyetlen egyet sem mellözött el, egyfersmind tellyes bizodalommal lévén az isteni gondviseléshez és a' Parlamentum alhatatosságához 's munkasságához, remenyli hogy ezen nem érdemlett ellenségeskedést szerentséssen vissza verheti, 's Európának újabb tanubizonyságait mutathattya az Angliai nemzet hatalmának és kútfejeinek.”

Ezen Kir. Jelentésnek fel olvastatása után illyenképen szólott a' Status Titoknok *Dundas* Úr; Ö Felsége, a' maga *Madritban* lévő követ Ministerje Gróf *Bute* által minden utat módot el köve-

tett a' háborúság el távoztatására; mivel mindazáltal a' Frantzia politika ottan hatalmat vett, semmi iparkodásai nem használtak. — Még a' Spanyol udvar fundamentom nélkül való panázaiknak meg vizsgáltságára is ajánlotta magát, de illyenképen sem boldogúlhatott, semmi hely nem adattatván a' józan okosságnak, és a' természeti igazságnak. — Spanyol Országának fel tett tzellya az, hogy az Anglusoknak közép tengeren lévő és virágzó kereskedéseket el törülhesse, a' mellyet a' Frantziák sugallások után, igen könnyű dolognak lenni állit és képzeli, hanem a' mi azon tengerben való flottánk és vitéz hajó seregeink minden félelemtől és szorgalmatosságtól meg mentenek bennünket s. a' t.

Fox Úr, szokása szerént a' Spanyolok ellen való hadakozást is kárhoztatta, és egy olly nagy szerentsétlenségnek lenni mondotta, mellybe a' Ministereknek hamis politikajok miatt keveredett az Ország, és a' melly egyedül a' Frantziákkal való hadakozásnak következése. De végtére tsak ugyan ő is meg egyezett mind abban, hogy a' Királynak egy meg köszönő levél nyújtattassék bé, mind pedig abban, hogy elegendő pénzbeli segítség adattassék ezen új háborúnak el kezdetésére és folytatására.

A' *Madritti* Kir. udvar négy nevezetes okot hozott elő, a' mellyek ötlet az Anglusok ellen való had indításra kényszerítették, úgymint 1) hogy az egyesült Angliai és Spanyol hajó seregeknek *Toulonból* lett ki üzettetéseknek alkalmatosságával, az Anglus Admirális azokat a' Fr. hajókat, és munitiókat, a' mellyeket magokkal el nem vihettek, öszve rontatta, és a' Spanyol Admirális hire 's egyezése nélkül, a' Korsikai sziget ellen ment 2) hogy a' *Madritti* udvar hire, 's vele való egyet értés nélkül kötött a' *Londoni* udvar az Amerikai szabad Statusokkal baratságos és kereskedésbeli szövetséget. 3) Hogy azon békessé-

ges planumot, a' mellyet a' *Madritti* udvar a' Fr. Respublikával való meg békéllésre javaslott, a' *Londoni* udvar meg vetette, és nemtsak véget vetni nem akart a' jelenvaló veszedelmes és egész Európára nézve ártalmas háborúnak, sőt inkább mind inkább inkább kívánta azt gerjeszteni, és még is semmi költséggel nem akart segítségére lenni a' Spanyol nemzetnek. 4) Hogy mind a' két *Indiákra* való kereskedést magáévá tenni, azon világ részeiben való Frantzia, Hollandus és Spanyol szigeteket el foglalni igyekezett, illienképen az egész Oceanus tengeren maga akart volna a' *London* udvar uralkodni s. a' t.

Az *első* okra azt feleli a' *Londoni* udvar, hogy első eset ez, mellyben az egyik hatalmasság a' másik szövetséges hatalmasságnak vétkül tulajdonította, hogy a' közönséges ellenségnek az egyik többet ártott, mint sem a' másik. — A' sem következik, hogy az egymással szövetséges hatalmasság közül a' másiknak szabadsága ne volna valamelly különös expeditionnak végbe való vite lére, minémű vólt a' *Korsikai* is, hogyha arra magát elegendőnek lenni itili.

A' második punctumot azzal táfollja meg a' *Londoni* udvar, hogy minden másoktól nem függő szabad Statusnak hatalma vagyon a' harmadikkal való szövetség tételre, kivált a' melly a' másik szövetséges Statusnak kárára nintsen. Illyen vólt a' *Londoni* udvarnak az *Amérikai* Respublikával az el múlt esztendőben kötött baratságos és kereskedésbeli tractatusa.

A' *harmadikat* azzal háritja el a' *Londoni* udvar, hogy a' *Madritti* udvar által javasoltatott békességes planum, nemtsak magának *Angliának*, hanem minden Frantziák ellen öszve szövetekezett Fejedelmeknek, sőt az egész Európának ártalmára, a' koronás fejeknek végső veszedelmekre, és a' közönséges bátorságnak örökösön

való el temetésére szolgált volna. — Annak pedig, hogy a' *Londoni* udvar pénzel nem segítette a' Spanyolokat, fő oka e' vólt, hogy sok alkalmatosságokban tapasztalta a' háborúnak valószínűségeket; e' mellett tellyességgel nem szorúlt a' *Madritti* udvar a' fontsterlingekre, magának is elegendő jövedelme lévén nemcsak Európai, hanem Asiai és Amériikai gazdag tartományaiból.

A' *negyediket* minden fundamentom nélkül valónak lenni állittya, mivel semmi datumokból meg nem mutathattya azt a' *Madritti* udvar, hogy a' Spanyol tengeri kereskedésnek ártalmára, és birodalmának kissebbitésére igyekezett volna a' *Londoni* kabinet. Mindezekből világosan kitetzik, hogy nem a' fellyebb említett, és fundamentomosan meg táfoltatott, hanem más titkos, és nem a' békesség, hanem az irigység Fejedelmének agyavelejéből származott okok indították a' *Spanyol* udvart az Anglusok ellenvaló fegyverfogásra, mellynek az elsőre nézve előbb vagy később bizonyossan rossz következései fognak lenni.

Illyeten háborús környülállások közt is két nevezetes történet vizsgálattya az Anglusokat. — *Először*, hogy a' *Párisban* lévő Spanyol követ *Marquis del Campo* ollyatén jelentést tett a' *Directorium* előtt, hogy ő nékie tellyes hatalom adattott legyen azon Congressusban való meg jelenésre, a' mellyet a' kívánt békességnek helyre állitása végett tartani fognának a' hadakozó hatalmasságok. — *Másodszor* az a' kellemetes hír, melly szerént a' *Jáva* szigetének leg nevezetesebb várasa *Batavia*, a' *Belgák* arany bányaja is az Anglusok által el vétetnek lenni hireltetik.

Austriai Belgium.

Itten közönségessen azt hiszik az emberek, hogy a' sok hadi tsapások miatt el lankadt *Sám-*

brei és *Máási* ármádiának egy része a' *Rénus* és *Máás* vize között, a' másik része pedig *Luxemburg* vidékén fognának téli kvártélyba szállani, mellyet leg inkább abból gyanítanak, mivel a' *Láhn* és *Sieg* vize közt táborozott Cs. K. ármádia is téli kantonirungba ment, 's egészen megszünt tábori foglalatosságaitól.

A' *Brüsszeli* és több városokbeli, Frantzia gondolkozású hivatalbeliek nagyon szepegnek *Károly* Fő Hertzegnek ide való jövetelétől, eleve látván, hogy ők eddig gyakorlott kegyetlenségekért bizonyosan meg lakolnának, és törvénytelenül gyűjtött mammonjaikat is elvesztenék. Ettől való felelmek miatt *Argusi* szemekkel vigyáztatnak a' *Belgyiomi* papságra és nemességre, de még a' parasztokra is, a' kik meg únván a' sok adódzást, mostan is jobban szeretnének a' kétfejű fekete sas szárnyai alatt, mint a' szabadság hervadó fájának múltó árnyékában nyugodni.

A' *Belgyiomi* osztályokban bizonyos Cs. K. hirdetmény forog a' lakosoknak kezeiken, mellyben minden férfi és asszony rendű szerzeteseknek keményen parantsoltatik, hogy sem a' Fr. törvények alá ne vessék magokat, sem az úgy nevezett *Bons* papiros pénzt, a' mellyek által tudniilik magoknak fekvő örökségeket szerezhethének, el ne vegyék. — Akárki neve alatt, és únszolására adatott légyen ki ez a' hirdetmény, elég az ahoz, hogy annak igen nagy ereje legyen mindenütt.

A' *Párisi* Directorium minden tábori liferánsait és egyéb creditorjait a' fellyebb említett *Bonsokkal* fizeti mostanában, a' mellyeken ők sok gazdag apatúrságokat, klastromokat, és több papi épületeket vesznek magoknak, de nem azért hogy azokban lakjanak, hanem hogy a' földig lerontván azokat, a' materialékat nagy árron eladhassák, melly által leg alább 200-at is nyernek 100-zon.

Jól emlékezhetnek a' *Magyar Kurir* Erd. Olvasói, hogy a' *Vendei* osztagban egy bizonyos fekete legiót állított fel *Hoche* Generális. Ez a' legió töbnire a' Frantziákhoz által szökött és hadi fogságba esett katonákból áll, a' kik a' Nemzetek törvénye ellen a' *Brestiai* flottára küldettek, a' honnan életben és épségben kevesen fognak közülök meg szabadúlni.

Azon közönséges tisztviselők közt, a' kik a' *Brumair* hólnapnak 3-ikán hozatott törvény által hivatalyaiktól meg fosztattak, vagyon a' *Dylei* osztag *Fiscusa Malárme* is, kinél kegyetlenebb revolutionistat képzelni is allig lehet, és a' ki azon időben, mellyben néhai *XVI. Lajos* halálra íteltetett és vitettetett is, Elölője vólt az akkori Nemzeti Conventnek.

Olasz Ország.

A' Frantzia truppoknak *Bonóniában* lett beneteleknek alkalmatosságával, egy kegyes asszony, azt az emigrált papot, a' kit tsupán könyörületességéből házánál tartott és táplált, félvén a' Frantziák dühösségétől, házától el küldötte. E' szegény engedvén az asszony parancsolatjának, tölle el bútsúzott, és midön szinte udvarából ki lépett vólna, öszve találkozván *Bonaparte* Fr. vezérrel, így szóllott nékie: Generális Uram! egy grátiát kérek ki Kigyelmedtől. Mit felele *Bonaparte*. Azt, hogy a' maga tábora előtt lövessen agyon az Úr engemet. — Miért kíván, felele amaz, az Úr töllem illyetén dolgot? Én, mond a' pap, Frantzia, és hazámból emigrált pap vagyok, azoltától fogva egy jó asszony kegyelméből éltem, 's házánál találtam menedek helyet; de mivel a' félelem miatt magánál tovább meg nem tarthat engemet, a' halálnál egyéb nékem hátra nints, és éppen ennek akarom magamat alája vetni. — Uram, mondá erre *Bonaparte*, mennyen vissza Kigyelmed azon jó asszony-

sághoz, 's mondja meg nékie nevémmel, hogy Kigyelmed léfzen az ő óltalom bástyája, és sem Kigyelmednek, sem azon affzonságnak semmi bántások nem fog lenni. — Ebből ki tettik, hogy a' leg vérengzőbb emberben is marad az emberi érzékenységnek valamelly pislogó szikrátskája.

A' *Bonóniai* Respublika új Constitutiójának bé vétele miatt, nem kitsiny zenebona támadt a' lakosok közt, mellyet az által tsendesített le a' *Bonóniai* Tanáts, hogy 5 elztendeig való vassal 's tömlöttzel fenyegette azon zenebonának indítóit, és azt igirte a' népnek, hogy senki közülök a' katonai életre nem fog kényszerítettetni. Így olztan 454 voksoknak többsége által bé vétetvén az új Constitutió, nagy ágyú ropogások közt el énekelletett a' *Téged Isten ditsirünk*.

Néhány *Maylandi* lakosok, törvényes fejedelmek eránt viseltetett hivségektől öztönöztetvén, titkon azon iparkodtak, hogy a' *Lombardiai* legiónál szolgáló ifjúságot, zászlóiknak el hagyására befzélhessék, a' melly végre segítséget is igirtek nékiek. — Bé sugattatván e' dolog azon légió vezérjének *Hotz* polgárnak, igen kemény rendelést és hirdetményt adott ki ellenek, mellyben 9 elztendőkig való fogságot igir azoknak, a' kik azon seregnél lévő ifjakat el tsábitani igyekeznek, azokat pedig, a' kik a' Fr. Respublika ellenségeinek számokra katonákat verbuálnak, jószágaiknak confiscatiójával, 's halállal fenyegeti. A' *Lombardiai* Generál-Administratió minden *Angliai* portékáknak oda való bé vitetése keményen meg tiltotta. — A' Nápolyi Kir. Korona örökösnek *Mária Klementina* Fő Hertzeg Affzonymal lejendő, és a' jövő Martiusban, vagy Aprilisben tartatandó menyegzőjére pompás készülétek tétetnek.

Magyar Ország.

Szathmár Vármegyéből Dec. 24-kén. Itten egy bizonyos atya, a' maga fia jó nevelésén igye-

kezven, a' fiát mind tsak küldözgette az oskolába, a' ki a' maga el-küldetése után, az oskolából tsak hamar othon termett. Annakokáért a' jó atya gondolora vévén a' maga fia állapottyát, azon törte a' fejit, mellyik oskolába küldje-el, melylyen való gondolkodásban tsaknem egésszen el-kábulva lévén, végtére azt határozta-meg magában, hogy a' *S. Pataki* oskolába küldje, a' kit a' maga gondolatja szerént, arra felé útra indítván, a' pajkos ifjú nem *S. Patak*, hanem másfelé vette a' maga útját, a' merre a' maga kedvellett oskolája hálojába belé is esett, mivel azon úttyában tsak *brevi manu* meg-házosodott. Azon ifjú a' maga keresett oskolájánál, az V-dik *Károly* Császár mondása szerént jobb oskolába nem mehetett volna, mivel V-dik *Károly* Császár, a' szilaj ifjakról azt szokta vala mondani: *Bártsak felesége volna*; mert a' meg tanittaná a' jámbor ifjat úgy tántzolni, a' mint a' notát húzzák. A' fennebb említett ifjú is annakokáért, a' maga jó oskolájára réa akadhott. —

Sopron Vármegyéből 10. Januar. Amaz irtoztató méregnek az Arzenikumnak az üzög ellen való alkalmaztatása sok Gazdától igen hasznosnak tartatik, úgy hogy némelleyek emberségekre is bizonyittyák, hogy a' midön a' szegény embernek szomszéd vetése tele vólt üzöggel, az övékben allig találtatott egy 's két romlott kalász. Hogy ugyan ezen hasznát tapasztalták sok gazdák, 's egyfersmind tudós Böltsek a' meszes, lugos, timsós, vagy erős sós vizeknek is, a' midön ezekkel készítették el az el vetendő magot, olvasni lehet minden földmivelést tanító könyvekben.

Vallyon azon számtalán szerentsétlen történet után, melly már az egér kövel való bánást követte, nem szolgálhatnaé e' következő is arra alkalmatosságot, hogy az Arzenikummal való bánas tellyességgel senkinek meg ne engedtetne? *Sopron* Vármegyében, *Fraknó* vára mellyékén, *Ro-*

salia nevű kis helységben történt a' napokban, hogy egy olyan edényben, mellyben Arzenikum tartatott, főzött gombótzokból 9 ember enne egy este. Öten közülök még azon éjjel meg hóltak, ketten más nap dél után; a' 8-iknak öszve sugorodtak karjai, és talán ez is amazok után fog ballagni; a' 9-ik egy leányka mind eddig tsak a' hátgerintze feszességéről és fájdalomáról panaszolódik. — Azoknak, a' kiket a' Vármegye Orvosa fel bontatott, a' vékony belek mind véresseknek, gyúllattaknak, és imitt amott mintegy tüzes vassal meg sütögettetteknek, fenésekknek, és fótosaknak találtattak.

Hogyha ezen szerentsétlenség nem éri is legtöbbeket, a' kik magok bajmolódnak a' méreggel: mindazáltal gyanítani lehet, hogy később kórább közvényt vonhatnak tagjaikra. (Az én tapasztalásom szerént, még ifjú korokban részketökké lesznek kezeik és fejeik). Méltó hogy az illyetén eseteknek ki hirdettetése által okosakká tétessenek a' gazdák, mivel az emberi életnek és egességnek fogyatkozását semmi nagy termékenység sem pótolhattya ki.

* * *

A' Magy. Országai Statusok által *Károly* Fő Hertzeg tiszteletére küldetett, és már vissza tért követség utazásának historiáját, a' jövő postán közleni fogom E. Olvasóimnak.

D. D. S.